

DVIJE SREBRNE MEDALJE KOVANE POVODOM SREBRNOG PIRA RUDOLFA I LUJZE ERDÖDY

U radu se obrađuju dvije medalje kovane povodom 25. obljetnice braka grofa Rudolfa I. Erdödyja i grofice Lujze Erdödy, rođene Drasche von Wartinberg. Medalje su podijeljene uzvanicima na proslavi u Novom Marofu 1. listopada 1906.

Erdödy je plemićka obitelj koja je imala velike posjede u Ugarskoj i Hrvatskoj. Grana su ugarskog roda Bakacs (Bakolcz, hrv. Bakač). Njihovi su preci bili kmetovi plemića Draghfya de Beltek na posjedu Erdöd (područje današnjeg naselja Ardud u sjeverozapadnoj Ugarskoj) prema kojem je grana Bakacs, koja je dobila plemstvo 1459., imala pridjevak „de Erdöd“ (Erdwed) iz kojeg se razvilo obiteljsko ime Erdödy.¹ Obitelj je utemeljio Petar I. (1463.-1547.), sin Nikole I. koji je bio brat Tome Bakača, državnoga kancelara i upravitelja Zagrebačke biskupije.

Osnivač hrvatske grane obitelji bio je Petar III. koji je imao sjedište u Jastrebarskom. Ratovao je 1581. protiv Turaka kraj Križevaca i Ivanića te u Turopolju i Pokuplju. S bratom Tomom II. porazio je Turke u prosincu 1596. kod Ivanića. U idućim stoljećima obitelj Erdödy imala je veliku ulogu u vojnom, političkom i kulturnom životu Hrvatske. Hrvatska grana obitelji Erdödy izumrla je 1706. godine smrću Nikole IV.²

Novomarofski veleposjednik Rudolf I. Erdödy (Beč, 28. siječnja 1846. – Graz, 13. prosinca 1932.) bio je izdanak ugarske grane obitelji, odnosno pripadao je mlađem odvojku glavne grane obitelji koju su potkraj 16. stoljeća utemeljili hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ban Toma II. (1558.-1624.) i supruga mu Ana Ungnad. Iako iz Ugarske, grana te obitelji gotovo je cijeli životni vijek provela u Kraljevini Hrvatskoj, gdje su im bili i najvažniji obiteljski posjedi. Karlo VI. (Beč, 14. veljače 1816. - Bratislava, 27. siječnja 1864.) i Julijana rođ. Kolowrat-Krakowsky (26. rujna 1823. - 28. ožujka 1907.) 22. travnja 1845. sklopili su brak u Beču. U Kraljevini Hrvatskoj posjedovali su posjed Jaska - Novimarof. To su vlastelinstvo nakon Karlove smrti podijelili sinovi, odnosno braća Rudolf I. i Stjepan IV. Rudolf I. naslijedio je Novi Marof³, a Stjepan IV. Jastrebarsko. Braća su imala i sestre Valeriju (1850.-1933.), udanu za princa Artura Odescalchija, i Juliju (1847.-1901.), udanu za grofa Ivana IX. Draškovića. Također su imali najmlađeg brata Franju V. (1853.-1861. ili 1862.) koji je umro u dječjoj dobi.⁴ Rudolf I. Erdödy bio je od 1872. među velikašima u Hrvatskom saboru i dugogodišnji predsjednik Hrvatsko-slavonske hipotekarne banke u Zagrebu. On i njegova supruga Lujza Drasche von Wartinberg bili su dobrotvori Opće pučke škole u Mađarevu, a 1890.

¹ Hrvatski biografski leksikon, tom 4., str. 54., Zagreb, 1998.

² Rodoslovlje obitelji Erdödy, Hrvatski biografski leksikon, tom 4., str. 56.-57., Zagreb, 1998.

³ Dvorac Novi Marof dao je 1776. godine izgraditi grof Ljudevit II. (1749.-1794.).

⁴ Kevo, Mario, Tri manje poznate medalje srebrnog pira na razmeđu 19. i 20. stoljeća, Peristil, 49., Zagreb, 2006.

utemeljili su (1898./99. proširili) bolnicu „Saluti“ u selu Moždenec kraj Novog Marofa, u kojoj su se besplatno liječili stanovnici tog kraja i šire okolice.⁵ O bolesnicima se brinuo jedan liječnik i časne sestre Sv. Križa iz Đakova.

U Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu čuva se „Lovački dnevnik“ grofa Stjepana Erdödyja, koji je vođen nakon 1903. godine. Pod datumom 1. October 1906. (stranice 23. i 24.) nalazi se ovaj zapis (prijevod s njemačkog)⁶:

Na 29. listopada odvezao sam se u Zagreb, a 30. navečer stigao sam vlakom u Novimarf. Danas je 25 godina od kako se je brat Rudolf oženio šogoricom Luisom u Trakošćanu. Danas, 25 godina kasnije, bio je taj jubilarni dan svečano proslavljen, pri čem su se svi prijatelji, čestitari, namještenici, posluga itd. pojavili nakon mise i izvršili svoje čestitke. Slavljenici su za sjećanje na taj dan dali izraditi srebrne medalje veličine i natpisa na obje strane kako ih ovaj crtež prikazuje. Članovi obitelji i prijatelji sabrali su se kao što slijedi: Rudolf i Luisa, jubilarci, sin Rudi koji danas broji 23 godine, sestra Valerija Odescalchi, šogor Ivan Drašković senior, barunica Roži Lapel, barun Rudi Drasche, kućni prijatelj Dr. Bartulo Scala iz Beča i ja. Nadalje grof i grofica Schmisny itd. Osim mise nije bila poduzeta nikakova svečana proslava. Amen.

Ova izrazito rijetka medalja bila je donedavno poznata samo po crtežu iz Lovačkog dnevnika Stjepana Erdödyja. U Kunsthistorisches Museum u Beču čuva se jedna medalja promjera 55 mm.⁷ U mojoj zbirci nalaze se dvije srebrne medalje kovane tom prigodom, koje su različite u dimenzijama (55 i 40 mm) i u detaljima, pogotovo vijenaca:

⁵ Hrvatski biografski leksikon, tom 4., str. 63., Zagreb, 1998.

⁶ *Dolenec, Irislav*, Iz lovačkog dnevnika, Obol, br. 40., Zagreb, 1988.

⁷ *Kevo, Mario*, Tri manje poznate medalje srebrnog pira na razmeđu 19. i 20. stoljeća, Peristil, 49., Zagreb, 2006.

1. SREBRNI PIR GROFA RUDOLFA I GROFICE LUJZE ERDÖDY, NOVI MAROF, 1. LISTOPADA 1906.

Avers: Unutar vijenca od lovora i ruža natpis u četiri retka: GRAF / RUDOLF ERDÖDY / GRÄFIN / LUISA ERDÖDY, desno dolje uz rub signatura JAUNER

Revers: Unutar bršljanovoga vijenca natpis u šest redaka: ZUR / ERINNERUNG / AN / UNSERE SILBERNE / HOCHZEIT / 1881 – 1906

Ag, kovana medalja, promjer 55 mm, težina 46,95 grama, na obodu punce BSW (Brüder Schneider Wien) i Dianakopf A2 (austrijska punca za srebro čistoće 900)

2. SREBRNI PIR GROFA RUDOLFA I GROFICE LUJZE ERDÖDY, NOVI MAROF, 1. LISTOPADA 1906.

Avers: Unutar vijenca od lovora i ruža natpis u četiri retka: GRAF / RUDOLF ERDÖDY / GRÄFIN / LUISA ERDÖDY, desno dolje uz rub signatura JAUNER

Revers: Unutar bršljanovoga vijenca natpis u šest redaka: ZUR / ERINNERUNG / AN / UNSERE SILBERNE / HOCHZEIT / 1881 – 1906

Ag, kovana medalja, promjer 40 mm, težina 22,1 grama, na obodu punce BSW (Brüder Schneider Wien) i Dianakopf A2 (austrijska punca za srebro čistoće 900)

Iz Lovačkog dnevnika grofa Stjepana Erdödyja vidljivo je da su obitelj i prijatelji dobili veće medalje promjera 55 mm. Ostaje otvoreno pitanje tko je dobio manje medalje promjera 40 mm. Da li su ih dobili namještenici i posluga vlastelinstva Novi Marof koji su se nakon mise pojavili kao čestitari? Nadajmo se da će se i o tome pronaći kakav zapis.

Literatura

Dolenec, Irislav, Iz lovačkog dnevnika, Obol, br. 40., Zagreb, 1988.

Enciklopedija Leksikografskog zavoda, Zagreb, 1969.

Göricke-Lukić, Hermine, Medalje i plakete iz zbirke Muzeja Slavonije, Osijek, 15.-20. stoljeće, Osijek, 1993.

Hauser, Peter, Katalog meiner Sammlung von Medaillen, Plaketten und Jetons aus der Regierungszeit der Kaiser Ferdinand I. und Franz Josef I.; Band I.-II.; Horn, 2006.

Hrvatski biografski leksikon, gl. urednik Trpimir Macan, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, svezak 4., Zagreb, 1988.

Mirnik, Ivan, Medalja u Hrvatskoj 1700. – 1900., Zagreb, 1981.

Kevo, Mario, Tri manje poznate medalje srebrnog pira na razmeđu 19. i 20. stoljeća, Peristol, 49., Zagreb, 2006.

Obad Šćitaroci, Mladen, Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Zagreb, 2005.

Todorović, Nada, Jugoslovenske i inostrane medalje, Beograd, 1964.

Wurzbach-Tannenber, Wolfgang R. v., Katalog meiner Sammlung von Medaillen, Plaketten und Jetons; Bd.1-2, Zürich-Leipzig-Wien, 1943.

Zlamalik, Vinko, Medalja u Hrvatskoj, Zagreb, 1964.